

széleskörű szakirodalmi ismereteken és eredeti kutatásokon alapuló könyv.

Az elmúlt két évtized szinte valamennyi számottevő kutatási eredményét — a magyar karsztmorfológusok közül Balázs Dénes, Jakucs László, Láng Sándor munkáit — felhasználó, ábrákkal, diagramokkal, térképvázlatokkal gazdagon illusztrált kötet az egyetemi hallgatók számára készült. Átfogó, teljességre törekvő szintézise révén elsősorban a földtudományi felsőoktatás sokoldalúan kiaknázható nyeresége, de a kutatók számára is haszonnal forgatható kézikönyv.

Dr. Kubassek János

Székely Kinga—dr. Tardy János:

BUDAPEST—Vár-barlang

Tájak korok múzeumok kiskönyvtára 224. füzet (Készítette az OKTH megbízásából a Tájak-Korok Múzeumok Egyesület 1985-ben)

Ara: 14 Ft

A Várhegy kialakulását és földtani felépítését összefoglaló első fejezet egyben a terület kutatástörténetét is megismerteti az olvasóval. A Várhegy üregeit bemutató fejezet az elsődleges üregképződés-

tól kezdve a történelmi időkben végrehajtott emberi beavatkozások kölcsönhatásában vázolja a mai állapotok kialakulását.

A kis füzet legnagyobb terjedelmű fejezete tudománytörténeti igényességgel dolgozza fel a várhegyi üregek feltárásának és idegenforgalmi hasznosításának történetét. Az attrakció színvonalával arányosan rövid terjedelmű rész ismerteti a jelenlegi idegenforgalmi hasznosítást: a Budavári Labirintust.

Örömmel olvastunk volna több konkrétumot a jövőt illetően a Vár-barlang védelmével foglalkozó záró fejezetben, hiszen a barlang jelenlegi állapota és idegenforgalmi hasznosításának színvonala nem kelti a fokozott védelem benyomását.

A füzet két ábrája és a barlangban még itt-ott fellelhető természetes járatfelületekre és az utólagos emberi beavatkozásokra irányított fotók jól egészítik ki a füzet írásos részét.

A barlang „történelméből” sajnos hiányolhatjuk a II. világháborút követő — hidegháborús — időszak jelentős átalakítási, megerősítési, polgári védelmi célzatú építészeti beavatkozásainak legalább megemlítését, melynek nyomai ma talán a legszembeötlőbbek a barlangban.

Szabylár Péter

I N M E M O R I A M

KONRÁD ÖDÖN (1904—1986)

1986. április 28-án, Budapesten elhunyt dr. Konrád Ödön bányamérnök, a műszaki tudományok kandidátusa, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Bányamérési Szakcsoportjának tiszteleti elnöke, a Geodéziai és Kartográfiai Egyesület tiszteleti elnökségi tagja.

1904. november 14-én született a Nógrád megyei Nagylócon. 1927-ben végezte el a Soproni Egyetemet, ahol bányamérnöki oklevelet kapott. Első munkahelye a mecsekszabolcsi István-aknánál volt, ahol három évet töltött. 1929-től hét éven át az Állami Földmérés pécsi felügyelőségénél dolgozott. 1936 és 1939 között a József Nádor Egyetem soproni karának Geodéziai és Bányamérési Tanszékén volt tanársegéd. Ebben az időben védte meg doktori disszertációját. 1939-ben visszakertült az Állami Földméréshez, majd 1942-től a Hungária Vegyi és Kohóműveknél különböző beosztást töltött be. 1949-től a Bányászati Kutató Intézet tudományos kutatójaként dolgozott. 1952-ben a Nehézipari Minisztériumba helyezték, majd az 1957. évi átszervezéskor a Dorogi Szénbányászati Tröszthez került. Az MTA kandidátusi fokozatát 1954-ben nyerte el.

Sokoldalúságára jellemző, hogy egész életén át széles körű szakírói tevékenységet folytatott, de az oktatás is igen közel állt hozzá. A Műszaki Főisko-

Konrád Ödön a Baradla felmérése közben

lán, majd a Budapesti Műszaki Egyetem Hadmérnöki Karán a földalatti mérések című tantárgyat adta elő. Szinte haláláig pedig a Műszaki Kiadó munkatársa volt.

Amikor a Magyar Turista Szövetség kérésére a Pénzügyminisztérium — a Baradla műszaki létesítményei felújításának, modernizálásának megtervezése érdekében — elrendelte a barlang felmérését, az Állami Földmérés vezetősége a munka elvégzésé-

vel Konrád Ödönt bízta meg. A barlang felmérését 1934. szeptember 9-én kezdte meg, és december 18-án fejezte be. A munkálatokban mindvégig, — mint barlangkutató és mint a barlang alapos ismerője — dr. Kessler Hubert is részt vett. A barlang térképe 1935. február 15-én készült el.

A felmérés céljáról, módjáról, eszközeiről, a munka során felmerült problémákról és hibákról Konrád Ödön a Geodéziai Közlöny 1936. évi 1. számában részletes beszámolót közölt. Cikkében rövid áttekintést adott a barlang keletkezéséről, feltárástörténetéről, a régebbi felmérések értékelésével együtt. A 12 oldalas szöveg mellékleteként megjelent a barlang 1 : 10 000 léptékű helyszínrajza és hosszmetsete is. A cikkben leírtak szerint a barlangról készült még 1 : 10 000-es torzításmentes

hossz-szelvény is. A térkép alapján még abban az évben elkészült a barlang látogatott szakaszának villanyvilágítása és útjainak korszerűsítése.

Konrád Ödön, bár barlangokkal többet nem foglalkozott, a Baradlában nyert tapasztalatokat hasznosította az 1950-ben megjelent Bányaméréstan című tankönyvében ugyanúgy, mint oktatói tevékenysége során.

Konrád Ödön nem volt barlangkutató, nem tárt fel új barlangot, nem alkotott új elméletet a barlangkutató tárgykörében, életében csak egyszer került szorosabb kapcsolatba barlanggal, de e rövid idő alatt is olyan jelentőset alkotott, hogy neve — fogalomként — bekerült a barlangkutató személyiségek közé.

Székely K.

MÁTYÁS VILMOS (1911—1986)

1986. július 2-án Sopronban elhunyt dr. Mátyás Vilmos erdőmérnök, a Soproni Erdészeti Tudományos Intézet Alpokalji Kísérleti Állomásának nyugalmazott kutatója. 1983-ban Társulatunkhoz fényképes rövid életrajzot küldött az alábbi megjegyzéssel: "Egyidőben Alodiatoris Irma kért hasonló adatokat de „szerénységből” nem adtam meg. Most a „Karsztosok” részére mégis megírtam, hogy tudják, ki „fia-borja vagyok!”

Mátyás Vilmos erdőmérnök, amatőr speleológus, szemelőgus, tölgyrendszertani kutató, turista közíró, az Erdélyi Kárpát Egyesület aradi Czárán Gyula osztályának alapítója és főtájkára, a Bihar Turista Klub és a Brassói Turista Egyesület tagja Aradon, 1911. április 22-én született. Munkássága két részre osztható. Az egyik az erdőszeti tudományos tevékenység, melynek eredményeit kb. 90 szakdolgozat és több könyv tükrözi. A másik a természetjárás, Erdély, Biharfüred természeti kincseinek feltárása, kutatása, közkinccsé tétele. „Turista opusza” az Erdélyben, a Biharországban, a Turisták Lapjában és a Turista Élet hasábjain megjelent írásai-ból tevődik össze. Legfőbb művei a Biharfüred Környékének Kalauza, mely magyar és román nyelven jelent meg, valamint az Utazások Erdélyben című könyve, mely három kiadást ért meg. Cikke jelent meg az Oncsászai-csontbarlangról, az Esz-kimó-jégbarlangról, a József főherceg-barlangról (1931, Erdély), a Szamosbazar új feltárásairól (1933, Erdély). Több írásában foglalkozott Czárán Gyula személyével, tevékenységével is.

Társulatunk életében nem vett részt, nem kapcsolódott be a magyarországi kutatásokba, de soha nem feledkezett el fiatalkori élményeiről, tapasztalatairól. A hetvenes évek végén összeállítást készített a Királyerdő barlangjairól, 1983-ban pedig az Erdély-szigethegység barlangleltárát, valamint a „Ki is volt hát Czárán Gyula?” című dolgozatait küldte meg Társulatunknak. A barlangleltár mellékletét képező

térképvázlatok (21 db) sajátkezü felmérésein alapulnak.

Az 1986. március-áprilisi Műsorfüzetünkben is meghírdetett előjegyzés alapján vártuk „Bihar-hegység útikalauza” című könyvének megjelenését, s helyette csak az elhunytáról szóló szomorú hír érkezett. Munkásságának eredményeit, írásait, kéziratait, térképeit nagy becsben tartva megőriz-zük az utókor számára.

Székely K.

CONTENTS

10th International Speleological Congress organized in Hungary 86

STUDIES

Dr. Attila Hevesi: The South Bükk karst. Part II. Southwest Bükk Mountains 87
Dr. Márton Veress: Reconnaissance for cave exploration by the analysis of karstic sediments 95
Márton Juhász: History of exploration of the Pisznic cave 105
Imre Gönczöl: Inventory of caves in the Vértes Mountains 115
Tamás Hazslinszky: Gyula Czárán 119
Dr. Dénes Balázs: Karst regions of China 123
Dr. Ilona Kevei-Bárány: Karst morphological observations on Mallorca 133

REVIEW

Cave formations and skin resistance (*L. Ernst*) 139
 The vanishing bats (*D. Balázs*) 140
News from Abroad, Press-Review
 Report on the 9th International Speleological Congress (*I. Fodor*) 141
 Management of the UIS (1986—89) 142
 Cave explorations in the Western Caucasus (*V. Kiselyov—A. Klimchuk*) 142
Karst and Cave Research News from Hungary 146
Our Society's Life 150
Bookshelf of the Speleologist 159
In memoriam
 Ödön Konrád (1904—1986) *K. Székely* 162
 Vilmos Mátyás (1911—1986) *K. Székely* 163

СОДЕРЖАНИЕ

Венгрия организует X-ую Международную Конференцию Спелеологов 86

ДОКЛАДЫ

Д-р. Аттіла Хевеши: Карст Южного Бюкка Часть II-я: Юго-западный Бюкк 87
Д-р. Мартон Вереш: Прогноз (возможностей) разведки путем изучения карстовых отложений 95
Мартон Юхас: История открытия пещеры Писнице 105
Имре Гёнциёл: Кадастр пещер гор Вертеш 115
Тамаш Хазслински: Дьюла Царан 119
Д-р. Денеш Балаж: Карстовые области Китая 123
Д-р. Кевейз Д-р. Илона Барань: Карст-морфологические наблюдения на Маллорке 133

ОБЗОР

Пещерные образования и поверхностное натяжение (*Л. Эрст*) 139
Иностранные известия, обзор журналов
 Доклад о IX-ой Международной Конференции Спелеологов (*И. Фодор*) 141
 Открытие пещер на Западном Кавказе (*В. Киселев—А. Климчук*) 143
Отечественные события по исследованию карста и пещер 146
Жизнь общества 150
Книжная полка спелеолога 159
В память
 Ёдён Конрад (1904—1986) *К. Секей* 162
 Вилмош Матъаш (1911—1986) *К. Секей* 163

Főszerkesztő:
 Dr. BALÁZS DÉNES

Szerkesztő:
 SZÉKELY KINGA

Szerkesztő bizottság:
 Dr. Dénes György, Fleck Nóra, Kárpát József, Maucha László, Szablyár Péter

Felelős kiadó:
 GÁDOROS MIKLÓS

Szerkesztőség:
 MAGYAR KARSZT- ÉS BARLANGKUTATÓ TÁRSULAT

1061 Budapest, Anker köz 1—3. Telefon: 217-293

Készült a Globus Nyomdában 1987-ben

ISSN 0324-6221

Fényképösszeállítás jobbra a borítón: Pillanatképek a Pál-völgyi kőfejtőben megrendezett XXXI. országos vándorgyűlésről (Székely Kinga felvételei)

Fénykép a hátsó borítón: Szigethegyes karsztvidék Yangshuo mellett a dél-kínai Guangxi tartományban (Móga János felvétele)

Photomontage on the opposite side: annual field meeting of the Hungarian cavers, 1986 (by K. Székely)

Picture on the back cover: Tower karst in Yangshuo, Guangxi Province, South-China (by J. Móga)